biblioteca scolarului

GEORGE BACOVIA

PLUMB

Litera INTERNAȚIONAL

biblioteca școlarului

George
BACOVIA

PLUMB

POEZII

INTERNAȚIONAL
BUCUREȘTI — CHIȘINĂU

TABEL CRONOLOGIC

1845 Se naşte Dimitrie Vasiliu, tatăl poetului, fiu al răzeşului Vasile Andonie din Bogdăneşti şi al Paraschivei (Pachia), fiica cronicarului Mustea. Andonie va fi unul din pseudonimele poetului.

1855 Se naşte la Iaşi mama poetului, Zoe Langa, fiică a unui boier mijlociu pârcălabul de Iaşi Gheorghe Iancu Langa. Rămasă fără părinţi de la 6 ani, ea va urma ca elevă internă cursurile unui pension ieşean, aflându-se în îngrijirea unei mătuşe.

1870 Ofiţer în garda civilă din Bacău, Dimitrie Vasiliu se căsătoreşte la 25 de ani cu Zoe Langa, de 15 ani.

1870—1881 Se nasc surorile mai mari ale poetului Maria şi Ana (Aneta). Ambele vor urma şcoala normală superioară din Iaşi, devenind institutoare. Cel de-al treilea copil al familiei, Nicolae, se stinge în primii ani de viaţă. Virginia, Ecaterina (Tinca) şi Elena (Lina) vor urma fie şcoala profesională, fie cursurile pensionului Camp Albert din Iaşi. Ultima va funcţiona ca subdirectoare a şcolii normale din Bacău până la moarte, sucombând după dispariţia poetului.

1881 La 4/5 (16/17) septembrie vede lumina zilei Gheorghe Vasiliu. La Oficiul de stare civilă e anunţat pe data de 5.

1881—1887 Îşi petrece anii copilăriei la Bacău, pe strada Bacău-Piatra (azi Nicolae Bălcescu). Tatăl său îşi deschide între timp un magazin de „coloniale“ şi „băuturi spirtoase“.

1887 Frecventează grădiniţa de copii a soţilor Schmidt. Deprinde unele noţiuni de limba germană.

1888 Este afectat de o criză de friguri palustre. De unde are loc amânarea înscrierii la şcoală.

1889 Viitorul poet se întremează aflat în grija bunicii dinspre tată, din satul Bogdăneşti.

1890 Figurează pentru un scurt timp pe lista elevilor la un pension german din Bacău.

1891—1894 Urmează cursul primar la Şcoala domnească (azi şcoala nr. 1) cu învăţătorul Nicolae Biberi. Premiant I în toate clasele.

1894—1898 Frecventează gimnaziul „Principele Ferdinand“. Obţine nota maximă la desen, caligrafie, muzică, gimnastică. Ca şi Virginia, acasă ia lecţii de vioară. Este disciplinat, nu suportă pedepsele. Este apreciat de colegi pentru aplicaţia lui la analizele literare. Se distinge printr-o comportare camaraderească. De atunci datează prietenia cu Grigore Tăbăcaru, înrudit cu poetul, viitor profesor şi editor de reviste. Scrie versuri din clasa a III-a gimnazială, unele dintre care vor intra în primul său volum, Plumb *(este vorba de piesele* Plouă, Rar, Sonet, Tablou de iarnă, Nevroză, Şi toate*). Pe lângă poeţii români, clasici şi contemporani (Alecsandri, Eminescu, Coşbuc, Vlahuţă), citeşte simboliştii francezi (de la Verlaine şi Rolliant până la Mallarmé) în colecţia „Les hommes d'aujourd'hui“, editată de Librairie Vannier. Totodată lecturează opere din clasicii latini, din romanticii francezi, germani, englezi, americani (Edgar Poe) etc.*

1899 Obţine premiul I la concursul de desen artistic după natură de la Bcucureşti. Trimite la „Literatorul“ lui Al. Macedonski poezia Şi toate, *exprimându-şi entuziasmul faţă de volumul* Excelsior *al acestuia.*

1900 Se prezintă la examenul de admitere la şcoala militară din Iaşi. După un trimestru însă se retrage.
În acest an scrie poezia Plumb.

1901 Se înscrie în clasa a V-a a gimnaziului devenit liceu, din Bacău.

1903 Ia examenul de bacalaureat cu media de 6,63.
Se înscrie la Facultatea de drept din Bucureşti. Face cunoştinţă cu Al. Macedonski. Citeşte la cenaclul acestuia poeziile Plumb *şi* Note de toamnă. *Publică în ziarul „Seara“ al lui Al. Bogdan-Piteşti versuri. În altă publicaţie, a lui Cantilli, apar:* Lacustră *(prima versiune) şi* Nevroză. *În „Arta“ (Iaşi) văd lumina tiparului:* Toamnă („Răsună din margini de târg“) *şi* Melancolie, *purtând pentru întâia oară semnătura G. Bacovia.*

1904 Dă publicităţii în „Arta“ poezia Moină *şi două pasteluri (*Adio, pică frunza – *sub titlul* Adio – *şi* Buciumă toamna*), o* Nocturnă

(„E-o muzică de toamnă“), Alean, Amurg violet, Toamnă *(„Clavirile plâng în oraş“),* Trudit, Decor, Aiurea, Epitaf *şi* Amurg *(Trec corbii — ah, „Corbii“), sub titlul* Corbii. *Mai tipăreşte* Singur, *sub titlul* Umbre triste, *în revista bucureşteană „Mărgăritarul“.*

1905 Cu toate că i se anulează şi anul precedent de studii din cauza unui examen pierdut, rămâne în capitală, împreună cu fratele său Eugen, înscris între timp şi el la aceeaşi Facultate de drept. Colaborează la „Românul literar“, unde publică poeziile Balet *şi* Ecou de serenadă.

1906 Se întoarce la Bacău. Îşi găseşte familia într-o casă nouă, din strada Liceului. Scrie Serenada muncitorului. *În „Liga conservatoare“ publică poezia Rar, iar în „Românul literar“ –* Cuptor *(sub titlul* Iulie*),* Vals de toamnă, Matinală, Panoramă, Decembrie *(sub titlul* Decembrie*). În acest an scrie primele poeme în proză.*

1907 Se înscrie la Facultatea de drept din Iaşi. Se prezintă la toate sesiunile. În afară de cursurile de specialitate audiază prelegeri la Facultatea de filosofie.
În „Românul literar“ publică: Sonet, Pulvis, Plouă, Pălind, Seară tristă *şi* Note de toamnă *(„Tăcere… e toamnă în cetate…“), sub titlul* Fiori.

1908 Aceeaşi revistă îi găzduieşte Amurg, *sub titlul* Strigoii.
În ziarul „Opinia“, an. III, nr. 1174 din 29 octombrie, I. M. Raşcu, semnând Evandru, publică un articol despre lirica lui Bacovia, sub titlul Un cântăreţ al toamnei.

1911 Îşi ia licenţa în drept. La 11 noiembrie se înscrie în baroul băcăuan. Dar nu va exercita avocatura. La Iaşi îl cunoaşte personal pe I. M. Raşcu. Împreună cu Mihai Codreanu participă la o şezătoare a revistei „Versuri“ (ulterior „Versuri şi proză“), în care publică poeziile Finis, Plumb, Tu ai murit, Gri *(cu titlul Gris), sub pseudonimul George Andoni.*

1912 Colaborează la noua serie a revistei „Românul literar“ cu Poema în oglindă, *iar la „Flacăra“ lui C. Banu cu* Nervi de toamnă *(„E toamnă, e foşnet, e somn…“) şi* Amurg antic. *În redacţia publicaţiei de pe urmă îi întâlneşte pe Adrian Maniu, Ion Pillat, N. Davidescu. Ion Manulescu îi publică în „Insula“ poezia* Spre toamnă, *sub titlul* Nervi de toamnă.

Exercită funcţia de profesor suplinitor la şcoala primară din Bacău şi într-o comună din jurul oraşului. Mai apoi devine copist la prefectură. Este avansat ajutor de contabil. În revista ieşeană „Absolutio“ I. Ludo semnează un articol intitulat Un poet al toamnei, *dedicat poeziei bacoviene.*
Din cauza bolii poetul demisionează din post.

1914 Se internează la sanatoriul de boli nervoase al doctorului Mărgăritărescu din capitală. Este preocupat de tipărirea volumului Plumb. *În „Seara“ publică:* Nervi de toamnă *(„La toamnă, când frunza va îngălbeni“),* Nocturnă *(„Fug rătăcind în noaptea cetăţii“) şi* Romanţă *(„Când luna e o roză de argint“). „Noua revistă română“ îi publică:* Plumb de toamnă, În grădină, În parc, Oh, amurguri, Plumb de iarnă *(„Ninge secular, tăcere, pare a fi bine“). În „Ilustraţiunea naţională“ apar:* Serenada muncitorului *(sub titlul* Serenadă*). Publicaţia „Versuri şi proză“ îi găzduieşte poeziile:* Altfel, Fanfară *(sub titlul* Fanfară militară*)*, Amurg de iarnă *(sub titlul Plumb de iarnă) „Absolutio“: Plumb de iarnă („Iarna, de-o vreme, mă duce regretul“). Către finele anului, în vreme ce volumul* Plumb *se mai afla sun tipar, G. Bacovia revine la Bacău. Este vizitat de Al. Macedonski.*

1915 Scoate, împreună cu Ion Iordăchescu, un fost coleg, funcţionar la prefectura din Bacău (care semna dealtfel versuri sub numele de Ion Amaru) şi cu Şmil Kraus, revista „Orizonturi noi“. Dar întrucât n-aveau sprijin material, publicaţia după al treilea număr îşi încetează existenţa. Poetul publică în „Cronica Moldovei“ Nervi de primăvară *(„Primă vară…“) şi* Nocturnă (*„Stau… şi moina cade, apă, glod…“)*
În „Facla“ apare un articol semnat de Al. Macedonski despre poezia bacoviană. „Cronica Moldovei“ de asemenea publică un alt articol despre creaţia lui G. Bacovia, autorul articolului este Aurel Savela. Tot aici îi apare şi poezia Marş funebru *(sub titlul* Interior trist*). „Revista critică“ îi publică* Vae soli… *(sub titlul* Acum*). „Noua revistă română îi tipăreşte:* Note de toamnă *(„Toamna-n grădină şi-acordă vioara“ şi* Dormitând. *„Flacăra“ îi găzduieşte în paginile ei:* Note de primăvară, Note de toamnă (*„În toamna violetă, compozitori celebri“),* Vobiscum *şi poemele în proză* Amăgire *şi* Pe gânduri. *Acum o cunoaşte pe viitoarea sa soţie, Agafia Grigorescu. Datorită recomandării lui C. Banu*

către I.G. Duca, ministrul instrucţiunii publice, la 16 iunie poetul este angajat la Direcţia învăţământului secundar şi superior din minister copist clasa a III-a.

În iulie vede lumina tiparului volumul Plumb, cu un tiraj de 500 exemplare. De notat că în acelaşi an au apărut Poezii *de Octavian Goga,* Amăgiri *de Ion Pillat şi* Parodii originale *de G. Topârceanu. Graţie faptului că volumul apare în ajunul intrării ţării în primul război mondial, momentul nu a fost favorabil pentru a fi receptat din plin de către public rodul activităţii lirice a poetului. Autorul este mobilizat. Împreună cu alţi funcţionari, în octombrie este trimis să însoţească arhiva ministerului în refugiu la Iaşi.*

1916 Abia în acest an poezia bacoviană este apreciată în „Noua revistă română“ (an. XVII, nr. 23. 24-31 ianuarie, p. 342). La rubrica „Însemnări“ citim din articolul lui N. Davidescu: „…Bacovia e, înainte de toate, sincer. Poezia lui nu ţinteşte niciodată un anumit efect literar; totdeauna însă ea aduce cu sine, fără să-şi dea socoteală, unul. Aceste flori cresc tocmai din lipsa de preocupaţii mărunte cu care Bacovia se mulţumeşte să se analizeze şi să-şi noteze, scurt, precis, cu nervii strânşi într-o înnăscută încordare, impresiile.“

Tot în acest an apare o recenzie înflăcărată la volumul Plumb *în „Cronica“ (în nr. II, 57, 13 martie). Autorul ei este Ion Vinea.*

1918 Colaborează la „Literatorul“ (serie nouă) cu poezia Nocturnă *(„Nu e nimeni… plouă… plânge-o cucuvaie“) şi cu poemul în proză* Înzadar *(cu titlul* Van*). „Cartea vremii“, cel de-al treilea avatar al publicaţiei „Cronica Moldovei“, îi tipăreşte* Poemă finală.

1919 În aceeaşi „Cartea vremii“ îi apare poezia Vânt.

1920 Este desemnat şef de birou clasa a III-a la Ministerul Muncii.

1921 Este avansat şef de birou clasa I. Din cauza unei eczeme apăsătoare care îl va chinui doi ani de zile este nevoit să-şi dea demisia din funcţie. Revista „Ideea europeană“ îi publică poezia Sânge, plumb, toamnă. *„Cuvântul liber“ îi tipăreşte poezia* Amurg *(„Pe seară, la geamuri, un nor violet şi de aramă“) şi poemul în proză* Valuri.

N. Davidescu îşi dezvoltă ideile din articolul apărut în „Noua revistă română“ în Aspecte şi direcţii literare*, vol. I.*

În cea de-a doua ediţie a antologiei lui Ion Pillat Poezia toamnei, *G. Bacovia figurează cu poeziile:* Alean, Amurg *(„Ca lacrimi mari*

de sânge“), Note de toamnă *(„Tăcere… e toamnă în cetate“), cu titlul* Fiori, Nervi de toamnă *(„La toamnă când frunza va îngălbeni“),* Note de toamnă *(„Toamna-n grădină şi-acordă vioara“),* Pastel *(„Buciumă toamna“),* Toamnă *(„Răsună din margini de târg“).*

1922 „Flacăra“ îi tipăreşte poezia Plumb de iarnă *(„Şi iar… aceeaşi oră de dimineaţă“). „Gândirea“ îi publică* Frig. *Tratându-se de eczemă, G. Bacovia revine la Bacău, unde află de logodna Agathei Grigorescu cu un ofiţer.*
Vede lumina tiparului antologia Cartea dragostei (ediţia a II-a) de Radu D. Rosetti şi Emanoil Cerbu (Editura „Alcalay şi Calafeteanu, Bucureşti), volum care include şi poezia lui G. Bacovia Nevroză.

1923 Revine la Bucureşti. Agatha Grogorescu îi promite, după ruperea logodnei, de a se căsători cu el, o dată cu încheierea studiilor proprii. Pentru volumul Plumb *ministrul Artelor îl decernează cu un premiu de 5000 lei. Este o ocazie de comentarii favorabile creaţiei poetului. Între acestea se consideră şi cel al lui Cezar Petrescu, care retipăreşte în „Gândirea“ un amplu grupaj de poezii, însoţit de o prezentare succintă, sub pseudonimul Darie.*
Criticul Eugen Lovinescu consideră lirica bacoviană ca „poezia cenesteziei imobile […], secreţiunea unui organism bolnav, după cum igrasia e lacrima zidurilor umede“ (Critice, vol. IX, Editura Ancora, Bucureşti). În „Cugetul românesc“ poetul e prezent cu poeziile Dimineaţa, Gol, Nervi de toamnă *(„Iarbă de plumb şi aer tare“) şi trei poeme în proză:* În cafeu, Ninsoare, Târziu. *La stăruinţele poetului Agatha Grigorescu face prima vizită la Bacău, întărindu-şi astfel angajamentul luat de a se căsători cu G. Bacovia.*

1924 Poetul obţine un loc de suplinitor la catedra de desen şi caligrafie a şcolii comerciale de băieţi din Bacău. Participă la Piatra-Neamţ la o şezătoare literară, alături de Mihail Sadoveanu, Cezar Petrescu, Ionel Teodoreanu, George Topârceanu, Ion Marin Sadoveanu.
Revista „Omul liber“ prezintă poezia Serenada muncitorului, *sub titlul* Serenadă *şi un articol de Ion Pas (semnat p. a. s.), în care se accentuează asupra „gestului de revoltă surprinzător, brutal“ al poetului contra „răului“ social. La rugămintea profesorului*

Bogdan-Duică de la Facultatea de filologie din Cluj, care avea de gând să comenteze împreună cu studenţii poezia lui G. Bacovia şi să scoată mai apoi o nouă ediţie a acesteia, poetul expediază, prin fratele său Constantin, un manuscris cu piese din „trilogia" Plumb, Scântei galbene *şi volumul inedit pe atunci* Cu voi… *Profesorul va face în adevăr în anul următor analiza liricii bacoviene la seminarul catedrei sale, însă editarea volumului nu se va întâmpla. Manuscrisul operelor expediate va rămâne în posesia bibliotecii Facultăţii de filologie din Cluj. De notat că în acest an la Râmnicu-Sărat apare o nouă ediţie a volumului* Plumb*, cu un tiraj redus. „Cugetul românesc" îi publică poezia* Furtună. *G. Bacovia e prezent în* Antologia poeţilor de azi *de Ion Pillat şi Perpessicius (vol. I, Editura „Cartea românească", Bucureşti) cu piesele:* Altfel, Amurg de iarnă, Dimineaţă, Fanfara militară), Furtună, Lacustră, Nocturnă *(„Fug rătăcind în noaptea cetăţii"), cu titlul* Laş, Scântei galbene *(„Vom spune că toamna a venit… foarte trist),* Plumb, Plumb de iarnă *(„Iarna, de-o vreme, mă duce regretul").*

1925 Scoate la Bacău, împreună cu fostul său coleg de şcoală Grigore Tăbăcaru, revista „Ateneul literar" (apoi devenită „Ateneul cultural"), care va apărea până în 1928. Aici va publica pe parcursul anului poeziile Nervi de primăvară *(„Melancolia m-a prins pe stradă"),* Poveste, Scântei galbene *(„O femeie în doliu pe stradă"),* Umbra *şi poemele în proză:* Când cad frunzele, Nuvelă din trecut, Cântec târziu.

„Mişcarea literară", săptămânalul lui Liviu Rebreanu, publică un articol de Adrian Maniu, în care lirica bacoviană este prezentată drept „o poezie nouă, frământată din personalitate şi deznădejde, lipsită de zgura oricăror ambiţii şi deşertăciuni. Aceeaşi publicaţie îi prezintă şi poezia Scântei galbene *(„Vom spune că toamna a venit… foarte trist"), sub titlul* Pal.

Societatea scriitorilor români acordă lui G. Bacovia cel dintâi premiu al său de poezie (în sumă de 10 000 lei). Cu suma respectivă poetul îşi va edita culegerea Scântei galbene.

1926 „Ateneul cultural" îi tipăreşte poeziile: Baladă („O noapte de sineală din vremi voievodale"), Destul, Pantofi, Psalm *şi poemul în proză* Un visător.

Funcţionează ca profesor de desen şi caligrafie la şcoala normală de băieţi din Bacău. Un portret al poetului, executat de Tache Soroceanu, fiind expus la Salonul oficial din capitală, obţine premiul I.
G. Bacovia îşi editează la Bacău volumul Scântei galbene *(tipografia „Minerva“). Agatha Grigorescu editează pe cheltuiala ei la Tipografia „Lupta“ din Bucureşti volumul de poeme în proză reunite sub titlul* Bucăţi de noapte.

1927 După ce-şi ia licenţa în litere şi filosofie, ca şi examenul de capacitate, Agatha Grigorescu e numită profesoară suplinitoare la catedra de limba română a Şcolii normale „Elena Doamna“ din capitală.
Volumul de poeme în proză Bucăţi de noapte *cucereşte atenţia şi simpatia critică a lui Perpessicius care se exprimă franc de două ori pe marginea lui: Întâia oară culegerea devine obiectul central al unei „menţiuni critice“ (ulterior cuprinse în* Opere, *2, Editura pentru literatură, B., p. 234–239), iar a doua oară într-o referinţă despre „Istoria literaturii române moderne contemporane“ (IV. Evoluţia prozei literare) de Eugen Lovinescu (inclusă în* Opere, *3, Editura Minerva, B., 1971, p. 259). De remarcat că ambele „menţiuni“ reprezintă acelaşi text gravat pe fundalul unor întemeiate şi expresive judecăţi, alimentate de bunul-simţ. De aici şi cultul pentru stilul superlativ, pentru gradaţia precisă şi pentru fixarea atitudinală în timp şi spaţiu: „Ironie, simbol, ecouri enigmatice, un amestec bizar de atitudine, melodramă şi pantomimă şi, mai presus de toate, o artă a poeziei, o cizelare a frazei şi periodului, atâtea însuşiri care fac din* Bucăţi de noapte, *în ciuda proporţiilor liliputane, o realitate fundamentală“. În legătură cu volumul* Scântei galbene *Perpessicius relevă că simplitatea cu care „Bacovia sugerează un peisagiu, o dezvoltare sufletească, o nevroză, o senzaţie geologică, misterioasă prin însăşi depistarea ei, ne dă măsura acestui mare artist (…). O realizare de mare şi subtilă artă (…) a unui suflet terorizat de toate adversităţile contemporane (…), un mucenic al propriului destin implacabil“ (*Opere*, 2, p. 196.).*
„Ateneul cultural“ îi tipăreşte poeziile: Contrast, Ebreia, Sepulcre violate, Proză *(„Plouă…“), sub titlul* Nevroză, Proză *(„Amorul hidos ca un satir“). Revista „Viaţa literară“ prezintă poezia* În altar. *Colaborează la revista „Căminul nostru“, care apare la Bacău, editată fiind de doi dintre prietenii săi pre nume C. Ionescu-*

*Olt şi G. Şt. Cazacu, cu recenzii la cărţile lor de versuri (*Pro gloria Bacchi *şi, respectiv,* Simfonii de seară*, precum şi la volumul intitulat* Muguri cenuşii *de către Agatha Grigorescu. În „Viaţa literară (an. II, nr. 53) este tipărit interviul* De vorbă cu G. Bacovia, *acordat lui I. Valerian.*

1928 La 28 iunie G. Bacovia se căsătoreşte la Bucureşti cu Agatha Grigorescu. Prima lună convieţuiesc în locuinţa de la Cotroceni a fratelui său Constantin. După aceea se mută într-o mansardă mobilată. Traiul modest şi inconfortabil, şi mai ales vestea că Liviu Rebreanu, în pofida eforturilor depuse, nu i-a putut obţine decât un post de copist clasa a III-a la Ministerul Artelor, în direcţia condusă de Ion Minulescu, îl fac să treacă printr-o nouă criză de nervi. Drept care este internat în clinica doctorului Marinescu.

Criticul Pompiliu Constantinescu caracterizează astfel în Opere şi autori *(Editura Ancora, Bucureşti) poezia lui G. Bacovia: „O gangrenă a universului îi otrăveşte şi-i roade fiinţa, o solitudine maniacală îl împinge la un solilocviu pe muche de cuţit, între luciditate şi demenţă; ca şi pe marii romantici, amorul şi moartea îl obsedează, dar fără patetism retoric, fără elanuri zgomotoase spre fericire şi fără filosofare grandilocventă (…). Eul bacovian răsuceşte un tragic, obsedant scâncet… materia în dezagregare are un fel de conştiinţă de sine, vizibilă în însuşi propriul ei proces de dezatomizare“.*

1929 În iunie, stabilit la Bucureşti, G. Şt. Cazacu editează, împreună cu G. Bacovia, revista „Orizonturi noi“ (seria a II-a). Va publica în coloanele ei în continuare câteva pagini de proză, Cântec târziu, *poezia* Cu voi… *(care împrumută numele volumului respectiv), sub titlul* Vobiscum, *un medalion Macedonski* (Un poet al frumosului), *precum şi o recenzie despre versurile lui G. Şt. Cazacu, reeditată ulterior drept prefaţă la volumul acestuia, intitulat* Calea sângelui.

Mihail Sebastian remarcă, într-un articol din „Revista scriitoarelor şi scriitorilor români“ (nr. 3, din luna martie), că lirica lui G. Bacovia e „singura dramă sinceră pe care poezia noastră, de la Eminescu încoace, o cuprinde“. La recomandarea lui Eugen Lovinescu (care-l invitase totuşi zadarnic pe poet la cenaclul său) Editura Ancora tipăreşte spre finele anului, într-un singur volum, Plumb *(ediţia a III-a) şi* Scântei galbene *(ediţia a II-a), cu un tiraj de 300 exemplare. De notat că tratativele de editare a*

volumului au fost purtate de către soţie, Agatha Grigorescu, căreia dealtfel G. Bacovia i l-a consacrat.
Cartea se bucură de o amplă rezonanţă critică.
Al. Philippide se pronunţă pentru acordarea premiului naţional de poezie lui Tudor Arghezi şi George Bacovia. Academia Română îl solicită să-şi prezinte candidatura la premiul său anual de poezie, dar pe care îl acordă totuşi lui I. Valerian. Acesta din urmă îi ia un nou interviu poetului: „Cântec târziu". Romanul unui poet. De vorbă cu G. Bacovia *pentru „Viaţa literară" (an. IV, nr. 107, 13-27 aprilie). Colaborează la revistă cu* Poeme în proză (Când cad frunzele, Nuvelă din trecut, În zadar) *şi cu poeziile* Fugă, Şi ninge… *(sub titlul* Iarnă*),* Nocturnă *(„O, nu mai cânta, harmonie pribeagă").*
„Curentul" (literar şi artistic) publică în patru foiletoane, Cântec târziu. *Cezar Petrescu, în cuvântul introductiv, îl situează pe G. Bacovia în imediata apropiere a lui Tudor Arghezi. Îl jignesc însă exagerările privind traiul mizer al „bietului poet", care conform biografului său M. Petroveanu, „denunţa în interviul amintit insensibilitatea societăţii faţă de condiţia artistului în genere".*
Graţie eforturilor lui Liviu Rebreanu, Bacovia e numit în postul de referent la Direcţia Cultura poporului, de curând înfiinţată în Ministerul Artelor. Redactează texte pentru căminele culturale şi o poezie ocazională de Florii (Imn), *pe care o publică revista „Orizonturi noi". Tot aici îi apare şi poezia* Liceu.
Editura revistei „Orizonturi noi" tipăreşte volumul Cu voi… *într-un tiraj de 3000 exemplare. Volumul a aşteptat doi ani de zile pentru a fi publicată la Editura Cartea românească. De relevat că în acest an apar de asemenea* Joc secund *de Ion Barbu,* Paradisul suspinelor *de Ion Vinea,* Privelişti *de B. Fundoianu*, Strofe pentru toată lumea *de Ion Minulescu.*
"Viaţa literară" îi publică poeziile: Imn, Crize şi Amurg *(„Trec burgheze colorate").*
"Revista scriitoarelor şi scriitorilor români" îi prezintă poeziile Pe deal, *sub titlul* Târziu, *şi* Din urmă, *sub titlul* Solitar. *Revista „Îndreptar" îi găzduieşte* Pastel *(„Sărmanii plopi de lângă moară"), sub titlul* Elegie de iarnă. *„Tribuna literelor" din Bacău îi prezintă poezia* Renunţare, *sub titlul* Niciodată. *Participă la un matineu literar la Teatrul Mic, prezentat fiind asistenţei de către Ion Pillat şi de către Dimitrie Pompei, profesor la facultatea de matematici din Cluj. De*

asemenea ia parte la un festival de poezie de la Casa femeii*, la care citeşte versuri alături de Tudor Arghezi. Dar, invitat să repete lectura poeziilor, poetul dispare din sală, potrivit aceluiaşi M. Petroveanu.*
În toamnă Agatha Grigorescu, consoarta poetului, devine titulara uneia din catedrele de limba şi literatura română la liceul din Bacău.
În cele din urmă, după două luni de navetă Bucureşti-Bacău, soţii Bacovia se statornicesc la Bacău, poetul renunţând la serviciu.

1931 Se stinge din viaţă mama poetului.
În acelaşi an se naşte fiul Gabriel (Briel).
"Viaţa literară" îi tipăreşte poezia Sfârşit de toamnă*, sub titlul* Variantă*. Citeşte versuri la o şezătoare a Afeneului „Nicolae Iorga". Eugen Jebeleanu, care se afla printre ascultători, avea să scrie în „Rampă" din 31 decembrie articolul* Bacovia, cântăreţ proletar*, arătându-se profund impresionat de creaţia „acestui om mărunt cu vocea vaiet şi ochii abisuri".*

1932 G. Bacovia este invitat în luna februarie, împreună cu alţi scriitori ai vremii, de către profesorul D. Caracostea, şeful catedrei de istoria literaturii române, la seminarul său pentru a vorbi studenţilor de creaţia proprie.
Societatea scriitorilor români îi stabileşte o pensie lunară de 1000 lei. În antologia în limba germană a poeţilor români (alcătuitor şi traducător fiind Franyó Zoltán) G. Bacovia este prezent cu poeziile Toamnă *(„Răsună din margini de târg")*, Amurg *(„Ca lacrimi mari de sânge") şi* Pastel *(„E-o muzică de toamnă").*

1933 Agatha Grigorescu, în timpul vacanţei de vară, construieşte la Bucureşti, pe terenul propriu, locuinţa familiei, care, după intrarea în eternitate a poetului, va deveni muzeu memorial.
Familia Bacovia revine la Bucureşti, unde Agathei Grigorescu i se făgăduieşte detaşarea solicitată. O recidivă a bolii îl face pe poet să se intereseze pentru a treia oară, de astă dată în clinica doctorului Obreja. Potrivit aceluiaşi biograf şi editor al operei bacoviene M. Petroveanu, „convalescenţa şi-o petrece în grădina casei sale şi în rare plimbări prin cartier".
"Revista scriitoarelor şi scriitorilor români" îi prezintă poeziile Memento*, sub titlul* Ecou de romanţă *şi* Serenadă *(„Poetizează luna").*

1934 Paul Zarifopol îi propune publicarea unei antologii lirice la Editura Fundaţiei pentru literatură şi artă. Volumul apare sub

titlul Poezii, *îngrijit şi prefaţat de Adrian Maniu. De notat că în acelaşi an văd lumina tiparului volumele* Caietul verde *(adăugit) de Ion Pillat,* La pragul minunii *de V. Voiculescu, Inimi sub săbii de Eugen Jebeleanu,* Întoarcerea poetului la uneltele sale *de Camil Baltazar.*

Împreună cu Tudor Arghezi, este distins cu premiul naţional de poezie. Răspunde la serie o de întrebări, privind includerea sa în almanahul Who's who. *De remarcat că „numele şi opera" poetului „fuseseră semnalate editurii engleze de Lucian Blaga, pe atunci ataşat al ţării la Berna, pe lângă Liga Naţiunilor" (M. Petroveanu). Exegetul Şerban Cioculescu publică în „Adevărul" din 23 aprilie (p. 1–2) o cronică referitoare la volumul* Poezii. *Iată în rezumat punctele lui de vedere fundamentate critic şi exprimate plastic: „O acuitate inedită în poezia dlui Bacovia e intuirea dezagregării (...). Deşi absolut contrară transcendenţei, direcţia plângerii bacoviene împrumută poemei sale în stare curată un accent sfâşietor care va rămâne în lirica românească (...). Poetul* Plumbului *a fost primul emiţător al unui suflet autentic, pe o singură coardă, cu vibraţii adânci şi joase, strecurate în versurile poeţilor tineri de după război".*

1935 Poetul oferă, împreună cu Arghezi, Minulescu, N. D. Cocea, Ionel Teodoreanu, Agatha Grigorescu-Bacovia, autografe la librăria Alcalay.

În luna lui cuptor îşi petrece concediul la mare. În „Viaţa literară" figurează cu poeziile: Trec nouri *şi* Elegie *(cu titlul* Remember*). Încredinţează la rugămintea lui Adrian Maniu revistei „Muzică şi poezie" poema* Seară *(„Ce este cerul ori ziua a trecut"), sub titlul* Cântec de seară. *Colaborează la „Revista Fundaţiilor" cu piesele* Din vremuri *(„E frig, iarna") şi* Un cântec.

1936 Vede lumina tiparului Comedii în fond, î*n colecţia Biblioteca pentru toţi (Editura Alcalay, Bucureşti).*

Revista „Muzică şi poezie" îi oferă spaţiu în coloanele ei pentru poeziile: Nihil... *şi* Gaudeamus. *Iar în „Revista Fundaţiilor" figurează cu piesele:* Dies irae *şi* Regret.

1937 În antologia Poezia românească de la origine până în zilele noastre *(1673-1937) de Gh. Cardaş (apărută la Institutul de arte grafice „Tiparul universitar", G. Bacovia este prezentat cu vestita poezie* Lacustră.

1938 O altă criză face necesară spitalizarea poetului la clinica de psihiatrie a Spitalului central, aici asistat fiind de doctorul Tomescu. Convalescenţa şi-o face la vila din Buştenia a Societăţii scriitorilor români. Critica se exprimă pe marginea volumului său Comedii în fond. *Iată ce scrie Vladimir Streinu în articolul* G. Bacovia: *„Umanitatea gânditoare se anulează la acest poet în simple acte de adaptare, ca în ordinea vegetală sau, cel mai adesea, ca în fenomene de geotropism ale universului inert. Drumul său pleacă din conştiinţă şi, trecând prin organic, pătrunde adânc în anorganic, a cărui viaţă dreaptă o trăieşte. Direcţia coborâtoare către primordialitate îl obligă să încalce limita exterioară a prăbuşirii sufleteşti (vezi* Pagini de critică literară, *Editura Fundaţiei pentru literatură şi artă, B., 1938, p. 42-45).*

"Viaţa românească" (nr. 8) oferă cititorilor săi un grupaj de traduceri din lirica bacoviană în limba franceză, semnate de către Maria Holban.

Agatha Grigorescu-Bacovia, deşi câştigă procesul intentat Ministerului Învăţământului, obţine transferul de la Bacău la Bucureşti, însă e titularizată la şcoala normală de fete din Măgurele-Ilfov.

1939 Poetul Mihai Beniuc semnează un articol despre Bacovia în „Ţara nouă" (an. I, nr. 26, 12 noiembrie). Fixat în descendenţa lui M. Eminescu, autorul e configurat mai cu seamă în latura socială a liricii sale.

Al. Piru, într-un articol din „Jurnalul literar" (an. I, nr. 27, 3 iulie, p. 3) „circumscrie punctele de contact şi diferenţele dintre Bacovia, Rolliant şi simbolism în general" (M. Petroveanu).

1940 Societatea scriitorilor români majorează pensia poetului de la 1000 la 2000 lei lunar.

1941 Vede lumina tiparului fundamentala şi enciclopedica lucrare a lui G. Călinescu Istoria literaturii române *de la origini până în prezent. Poezia lui G. Bacovia este considerată estetic ca un document al „manierismului patetic".*

Pictorul Coman Ardeleanu execută două portrete ale poetului: unul în ulei şi altul în pastel.

1942 Editura Fundaţiilor pentru literatură încheie un contract cu G. Bacovia în vederea tipăririi unui volum de Opere *în colecţia ediţiilor*

definitive. Agatha Grigorescu este titularizată la Liceul „Domniţa Ileana“ din capitală.
Critica literară continuă să analizeze creaţia poetului. Şerban Cioculescu menţionează în ale sale Aspectele lirice contemporane *(Casa şcoalelor, B.,): „Dar se mai poate vorbi de un Bacovia al provinciei, când majoritatea poemelor se înalţă peste amănuntele locale, ca să smulgă universului, din alternanţa periodică a anotimpurilor, sensul final al vieţii?”*

1943 În antologia Literatura română contemporană *de Vladimir Streinu (Editura Dacia, B.) G. Bacovia este prezentat cu poeziile:* Amurg de iarnă, Decembrie, Decor, Fanfară, Note de toamnă *(„Tăcere… e toamnă în cetate“), cu titlurile* Fiori, Lacustră, Marş funebru, Memento, Nevroză, Nocturnă *(„Stau… şi moina cade, apă, glod“),* Pastel *(„Sărmanii plopi de lângă moară“),* Plumb, Plumb de toamnă, Seară tristă.
Poetul acordă un interviu (De vorbă cu Bacovia) *lui Vasile Netea în „Vremea“) an. XV, nr. 701, 6 iunie)*.

1944 Conform biografilor săi, Agatha Grigorescu-Bacovia şi fiul Gabriel se refugiază la Pucioasa. De aici vor coresponda cu poetul rămas în Bucureşti. După 23 august familia revine în capitală. Soţia îşi reia activitatea de profesoară.
În Editura Fundaţiei pentru literatură şi artă vede lumina tiparului volumul de Opere *al autorului.*

1945 G. Bacovia este numit bibliotecar la Ministerul Minelor şi Petrolului. Volumul colectiv intitulat Poezia socială românească *(Tipografia Minerva, Braşov) îl prezintă pe poet cu poezia* Amurg *(„Trec burgheze colorate“).*

1946 Are loc aniversarea a 65 de ani de viaţă şi a 50 de ani de activitate literară a lui G. Bacovia. Este numit consilier la Ministerul Artelor, care îi conferă premiul său pentru poezie. Acordă lui Eugen Jebeleanu un interviu în „Veac nou“ (an. II, nr. 42). În „Naţiunea“ figurează cu poeziile Nihil novi II („Şi zilele de vară“) şi Zgomote. *Apare volumul* Stanţe burgheze. *Tot în acest an văd lumina tiparului* Bilete de papagal *de Tudor Arghezi, Ţara luminii de Magda Isanos,* Un om aşteaptă răsăritul *de Mihai Beniuc şi* Focul din amnar de Cicerone Theodorescu.

“Într-o analiză a contaminărilor stilistice din lirica bacoviană“, Tudor Vianu pune în relief o nouă fază, modernă, a evoluţiei ei“ (vezi Figuri şi forme literare, Casa şcoalelor, B., p. 132-133). Antologia Poezia muncii şi a libertăţii *alcătuită de Al. Şahighean şi prefaţată de Victor Eftimiu (Editura Confederaţiei Generale a Muncii din România) îl prezintă cu poeziile* Dimineaţă *şi* Note de toamnă.

Agatha Grigorescu-Bacovia este transferată la Şcoala centrală din capitală. Obţine o catedră la Seminarul pedagogic universitar.

1947 Are loc sărbătorirea poetului la Bacău. O agapă la fostul său liceu. Se desfăşoară un festival bacovian la teatrul din localitate (recital de poezie şi muzică pe versuri bacoviene, balet etc.

Ziarul din Bacău „Înainte“ publică poezia Doina („Dintre câte-am încercat“).

Postul pe care îl ocupă poetul la Ministerul Artelor este desfiinţat.

1948—1954 Poezia lui G. Bacovia este în dizgraţie. Autorul este „considerat“ „decadent“.

Poetul însă continuă să scrie versuri. Elocvent în această ordine este şi volumul postum Stanţe şi versete*, apărut în 1970 în Editura Minerva.*

Vreme îndelungată este preocupat de ilustrarea unei lucrări în manuscris a publicistului Stelian Metzulescu, Istoria culturii oltene, *cu portrete de scriitori şi oameni de cultură din regiune (M. P.).*

I se redeschide o veche leziune pulmonară. Refacere lentă. Clipe grele, nelinişti mari.

Revenirea poetului în activitate. Primul semn este înregistrarea la radio a unui grupaj din versurile sale lirice.

1955 Consiliul de Miniştri îi acordă o pensie de onoare de 2000 lei lunar.

1956 Revista „Steaua“, după publicarea unui studiu amplu în două numere la rând, semnat de A. E. Baconsky, în care autorul pledează pentru „valorificarea deplină a liricii bacoviene“, *îi găzduieşte poeziile* Cogisto *şi* În iarnă. *„Tânărul scriitor“ îi publică poezia* Arhaism. *În „Scrisul bănăţean“ figurează cu poeziile Seară („Linişte“) şi* Epodă. *„Flacăra“ îi tipăreşte poezia* Şi dacă. *„Scânteia“ îi prezintă poezia* Egipet *(sub titlul Divagări utile).*

Vede lumina tiparului volumul Poezii*, în preajma celui de-al doilea congres al Uniunii scriitorilor. Volumul este însoţit de o prefaţă semnată de Eugen Jebeleanu. În acelaşi an apare şi* Cântare omului *de Tudor Arghezi.*

În luna septembrie i se decernează Ordinul Muncii clasa I. Revista „Contemporanul" şi ziarul „România liberă" publică în paginile lor articole omagiale consacrate poetului. În „Flacăra" din 1 noiembrie acordă un interviu lui Cicerone Theodorescu. Revista „Muzica" îi dedică un număr cuprinzând un grupaj de lieduri pe versurile sale.

La 14 decembrie e sărbătorit la Casa scriitorilor „Mihail Sadoveanu" în prezenţa lui Tudor Arghezi.

1957 „Viaţa românească (nr. 1, ianuarie) îi publică poezia Doină *(„Frunze se târăsc"), iar „Viaţa studenţească" – piesa* De-aş fi artist.

Bolnav, poetul alcătuieşte sumarul unei noi ediţii, mai ample, de Poezii. *Antologia va apărea însă după plecarea în eternitate a autorului. Ea va fi însoţită de asemenea de o prefaţă de Eugen Jebeleanu.*

În ziua de 22 mai, după orele 8 dimineaţa, inima lui G. Bacovia îşi încetează bătăile.